

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΡΟΣΗΜΟ ΙΑΤΡΙΚΟ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΕΝΟΤΗΤΑ 11^η

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπείκασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει, ἀναπειταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τεῖχιον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τεῖχιον φέροντας ἀνθρώπους σκεῆ τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τεύχους καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Από το παραπάνω κείμενο να μεταφράσετε το απόσπασμα: «*Μετὰ ταῦτα δὴ... τὰ θαύματα δεικνύασιν*».

Μονάδες 10

B1. Ο Σωκράτης απευθυνόμενος στον Γλαύκωνα περιγράφει δύο κόσμους. Ποιοι είναι αυτοί και ποια τα βασικά τους χαρακτηριστικά, όπως προκύπτουν από την ενότητα;

Μονάδες 10

B2. Με βάση την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου, «η αλληγορία είναι ένας εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας άλλα λέγει και άλλα εννοεί». Με βάση το παραπάνω δεδομένο, να δώσετε την αλληγορική ερμηνεία των όρων: «δεσμώτες», «αλυσίδες», «τεχνητή φωτιά», «ήλιος».

Μονάδες 10

B3. Στο παρακάτω κείμενο από τα *Πολιτικά*, σε ποιες κατηγορίες διακρίνει ο Αριστοτέλης τα πολιτεύματα και με βάση ποια κριτήρια γίνεται η διάκριση αυτή;

Αριστοτέλους Πολιτικά Γ 7, 1-3/5

«Υστερα από όσα είπαμε δίνοντας όλες τις απαραίτητες εξηγήσεις για τα θέματα που μας απασχόλησαν, σειρά στη διερεύνησή μας έχει τώρα το θέμα των πολιτευμάτων, να δούμε πόσα είναι και ποια η φύση του καθενός τους. Και πρώτα, βέβαια, τα ορθά· γιατί οι παρεκκλίσεις και οι διαστρεβλώσεις θα γίνουν φανερές μόλις θα έχουν καθοριστεί τα ορθά πολιτεύματα. Επειδή όταν λέμε "πολίτευμα" εννοούμε "αρχή, το σώμα δηλαδή που ασκεί τη διακυβέρνηση στην πόλη", και η "κυβέρνηση" είναι η ύψιστη αρχή στις πόλεις, αναγκαστικά η ύψιστη αρχή θα είναι ή ένα μόνο άτομο ή λίγα άτομα ή το σύνολο των πολιτών. Όταν λοιπόν ο ένας ή οι λίγοι ή το πλήθος ολόκληρο ασκούν την εξουσία για την εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος, αυτά τα πολιτεύματα δεν μπορεί παρά να είναι ορθά· όταν, αντίθετα, η εξουσία ασκείται για την εξυπηρέτηση του ιδιαίτερου συμφέροντος είτε του ενός είτε των λίγων είτε του πλήθους, τα πολιτεύματα αυτά είναι παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των ορθών. Γιατί ή το όνομα του πολίτη δεν πρέπει να δίνεται σε ανθρώπους που είναι κατά το πολίτευμα μέλη της πόλης (ενν. μια και δεν λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματά τους), ή (ενν. αν τους δίνεται το όνομα του πολίτη) πρέπει να έχουν το μερτικό τους στα πλεονεκτήματα που ανήκουν στα μέλη της πόλης. Σνηθίζουμε λοιπόν να ονομάζουμε: "βασιλεία" τη μοναρχία που αποβλέπει στο κοινό συμφέρον και "αριστοκρατία" το πολίτευμα στο οποίο τη διακυβέρνηση ασκούν λίγα (περισσότερα του ενός) άτομα (το όνομα οφείλεται είτε στο ότι κυβερνούν οι άριστοι είτε στο ότι ασκούν την εξουσία αποβλέποντας σε ό,τι είναι άριστο για την πόλη και για τα μέλη της)· όταν, τέλος, κυβερνά ο λαός αποβλέποντας στο κοινό συμφέρον, αυτό το πολίτευμα (στα αρχαία ελληνικά: αυτή η πολιτεία) πήρε το όνομα "πολιτεία", μια λέξη που είναι κοινή για όλα τα πολιτεύματα (στα αρχαία ελληνικά: για όλες τις πολιτείες). ... Παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των πολιτευμάτων που αναφέραμε είναι: της βασιλείας η "τυραννία", της αριστοκρατίας η "ολιγαρχία", της πολιτείας η "δημοκρατία". Η τυραννία είναι, πράγματι, μια μοναρχία που υπηρετεί το συμφέρον του μονάρχη, η ολιγαρχία υπηρετεί το συμφέρον των πλουσίων και η δημοκρατία το συμφέρον των απόρων, κανένα όμως από τα πολιτεύματα αυτά δεν υπηρετεί το συμφέρον του συνόλου των πολιτών»

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν η θέση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

α. Στην Πλατωνική Πολιτεία το ενδιαφέρον του νομοθέτη επικεντρώνεται στην ορθή αγωγή των φυλάκων. Στο πρώτο στάδιο της εκπαίδευσής τους επιδιώκεται η εξισορρόπηση γυμναστικής και φιλοσοφικής αγωγής.

β. Ο σοφιστής Θρασύμαχος ισχυρίζεται ότι δικαιοσύνη είναι να αποδίδεις τα ίσα, καλό στον φίλο, κακό στον εχθρό.

γ. Διαστρεβλωμένο απότοκο της ιδεώδους πολιτείας είναι η τιμοκρατική πολιτεία η οποία είναι φιλοπόλεμη και υποχείριο της φιλαργυρίας.

δ. Η αρχαία ελληνική λέξη «πόλις» είχε την ίδια σημασία που έχει η δική μας λέξη «πολίτευμα».

ε. Ως όλον η πόλις – κράτος αποτελείται από ανόμοια μεταξύ τους στοιχεία.

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε μία ετυμολογικά συγγενή λέξη του κειμένου για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: *ασχολία, κειμήλιο, αγέλη, περιουσία, φόρος*.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος Λάχης 182e-183b

Λέγω δὲ ταῦτα περὶ αὐτοῦ (τοῦ ὀπλιτικοῦ) εἰς τὰδε ἀποβλέψας, ὅτι οἶμαι ἐγὼ τοῦτο, εἴ τι ἦν, οὐκ ἂν λεληθέναι Λακεδαιμονίους, οἷς οὐδὲν ἄλλο μέλει ἐν τῷ βίῳ ἢ τοῦτο ζητεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν, ὅτι ἂν μαθόντες καὶ ἐπιτηδεύσαντες πλεονεκτοῖεν τῶν ἄλλων περὶ τὸν πόλεμον. Εἰ δ' ἐκείνους λέληθεν, ἀλλ' οὐ τούτους γε τοὺς διδασκάλους αὐτοῦ λέληθεν αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνοι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων σπουδάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις καὶ ὅτι παρ' ἐκείνοις ἂν τις τιμηθεῖς εἰς ταῦτα καὶ παρὰ τῶν ἄλλων πλεῖστ' ἂν ἐργάζοιτο χρήματα, ὥσπερ γε καὶ τραγωδίας ποιητῆς παρ' ἡμῖν τιμηθεῖς.

ἐργάζομαι χρήματα: αποκτώ/κερδίζω χρήματα

G1. Να μεταφράσετε το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 20

Γ2. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

λεληθέναι: το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
οὐδέν: τη γενική ενικού του θηλυκού γένους
ζητεῖν: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στη μέση φωνή
μαθόντες: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του ίδιου χρόνου
τούτους: τη δοτική πληθυντικού του θηλυκού γένους
Ἑλλήνων: τη δοτική ενικού
σπουδάζουσιν: το β' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική του υπερσυντέλικου
τοιούτοις: τη δοτική ενικού του ίδιου γένους
τιμηθεῖς: τη δοτική πληθυντικού του ίδιου γένους
ἐργάζοιτο: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του παθητικού αορίστου α'.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις επόμενες λέξεις του κειμένου και να αναφέρετε τους όρους τους οποίους αυτές προσδιορίζουν:

μαθόντες, τοὺς διδασκάλους, τῶν Ἑλλήνων, τραγωδίας.

Μονάδες 4

Γ3.β. «ὅ,τι ἂν μαθόντες καὶ ἐπιτηδεύσαντες πλεονεκτοῖεν τῶν ἄλλων περὶ τὸν πόλεμον»:

Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

Μονάδες 2

Γ3.γ. «Λέγω δὲ ταῦτα περὶ αὐτοῦ εἰς τὰδε ἀποβλέψας, ὅτι οἶμαι ἐγὼ τοῦτο, εἴ τι ἦν, οὐκ ἂν λεληθέναι Λακεδαιμονίους»:

Να εντοπίσετε τον εξαρτημένο υποθετικό λόγο του αποσπάσματος (μονάδα 1), να τον μετατρέψετε στον ευθύ λόγο (μονάδες 2) και να αναγνωρίσετε το είδος του (μονάδα 1).

Μονάδες 4

**Επιμέλεια θεμάτων: Μαρία Παπαναστασίου
Τομέας Αρχαίων Ελληνικών
Παράρτημα Αγίας Παρασκευής**

